

BULLYING-UL IN ȘCOALA

INSTRUCȚIUNI PENTRU PROFESORI

Index

[Introducere](#)

1. [Intelegerea complexitatii bullying-ului](#)
2. [Cunoașterea bunelor practici și a practicilor bazate pe dovezi](#)
3. [Explorarea situației în școli](#)
4. [Perceperea situației inițiale din perspective diferite școlare.](#)
5. [Prioritizarea direcțiilor de acțiune preventivă](#)
6. [Stabilirea programelor pentru elevii în situație de risc](#)
7. [Implementarea programelor de intervenție directă](#)
8. [Proiectarea sau selectarea protocoalelor de acțiune](#)
9. [Evaluarea procesului și a rezultatelor, și stabilirea propunerilor de îmbunătățire](#)
10. [Publicarea și diseminarea experienței](#)

Introducere

Abandonul școlar poate fi cauzat de experiențe legate de bullying, fie ca agresor, fie ca victimă. În acest sens, cercetările empirice și cele mai bune practici au demonstrat că cea mai potrivită direcție de acțiune împotriva bullying-ului este să se adopte o perspectivă care să aibă în vedere întreaga politică de abordare (the whole policy approach (WPA)). Astfel, deși este evident că profesorii trebuie să acționeze la orice manifestare de bullying, este, de asemenea, clar că ei trebuie să le și prevină, chiar dacă la prima vedere nu se sesizează nici un semn de bullying. Profesorii au șansa deosebită de a preveni și reduce bullying-ul. Așadar, sarcina lor este aceea de a orienta prevenția acestuia spre elevii în situație de risc și intervenția spre elevii implicați. Toate aceste acțiuni trebuie să fie făcute cu adaptarea, în măsura în care aceasta este posibil, la caracteristicile particulare ale școlii, sau, dacă este posibil, la cel mai înalt nivel de calitate. Pentru a îndeplini aceste scopuri, se recomandă următoarele faze:

Înțelegerea complexității bullying-ului

Este important ca profesorii să înțeleagă conceptele cheie ale bullying-ului, astfel încât să-l poată deosebi de alte probleme de comportament. Bullying-ul este o problemă de natură psihosocială ce este favorizată de două reguli: regula dominație-supunere și regula tăcerii. Cea de a doua este o regulă tipică pentru relațiile din interiorul grupurilor de colegi, și anume că ceea ce se întâmplă între elevi trebuie să rămână între aceștia. De fapt, persoana care informează adulții despre episoadele de bullying și gestul acesteia nu sunt prea apreciate de către membrii grupului, care-l vor considera ca 'turnător'. Mai mult, în ultimii ani o nouă formă de bullying a apărut, datorită folosirii IT și a rețelelor virtuale de socializare, formă ce trebuie, de asemenea, luată în considerare. În consecință, înainte de a acționa împotriva bullying-ului, trebuie să înțelegem:

- caracteristicile fenomenului;
- rolurile implicate;
- regulile care-l facilitează și susțin;
- formele directe și indirecte pe care le poate lua.

Site-uri web

- [Olweus Bullying Prevention Program \(Programul Olweus de prevenție a bullying-ului\)](#)
Olweus a fost primul cercetător care a explorat bullying-ul și a proiectat un plan de intervenție cu scopul de a-i face față. Aici se găsesc cele mai relevante aspecte ale fenomenului.
- [Success Story \(Poveste de succes\)](#)
Aici se găsesc povești de succes în ceea ce privește confruntarea bullying-ului în mediul școlar.

Cunoașterea bunelor practici și a practicilor bazate pe dovezi

Este important ca profesorii să știe care inițiative se bucură de succes și care nu, astfel încât să nu înceapă de la zero, ci să optimizeze resursele și eforturile. Odată ce profesorii au conștientizat problema și complexitatea acesteia, ei vor simți nevoia să acționeze rapid. Totuși, s-ar putea ca aceasta să se dovedească a fi un consum inutil de energie și resurse. Acesta e motivul pentru care primul pas al acțiunii este să se știe ce lucruri se fac în alte școli și dacă acestea pot fi utile în acest scop. Iată motivul pentru care este important să se facă distincție între resursele, programele, procedurile sau materialele care sunt utile și cele care nu sunt sau că ceea ce e cunoscut ca fiind practici bazate pe experiență: resurse, programe sau materiale care au fost riguros testate și care au fost evaluate pozitiv să fie apreciate în relație cu ceea ce s-a pretins că se va realiza cu ele.

Site-uri web

- [Best Practices \(Cele mai bune practici\)](#)
"Ghid de resurse de prevenire a bullying-ului" ("Bullying prevention resource guide") - face parte dintr-un ghid general de prevenție a bullying-ului inițiat de către Bullying Prevention Initiative (BPI).
- [Training Source \(Sursă de instruire\)](#)
Acest manual intitulat Proiectul Cyberbullying în Europa (Cyberbullying project in Europe) este o bună resursă pentru profesori.

Explorarea situației școlii

Deși se știe că bullying-ul este prezent în toate școlile, este necesar ca fiecare echipă de profesori să verifice nivelul prevalenței acestei probleme în propria lor școală. În acest scop, este necesar să se valideze instrumente și să se aleagă acelea ce pot oferi informații relevante pentru planul nostru de acțiune. Așadar, pașii de urmat sunt:

- alegerea instrumentelor sau a grupului de instrumente ce urmează să fie adoptate;
- să se decidă asupra grupului țintă căruia acestea i se vor adresa: elevi, profesori și familii;
- desemnarea condițiilor colectării datelor: adică individual sau colectiv, nominal sau nu;
- codificarea și sintetizarea informației oferite de diverse surse de informație.

Site-uri web

- [Investigating and Resolving Bullying in School Further steps for teachers \(Investigarea și rezolvarea problemei bullying-ului în școli- pași de făcut în continuare de către profesori\)](#)
Programul Școala Cool a fost implementat în Irlanda de către Consiliul Nord-Estic de Sănătate al Serviciului de Sănătate Psihiatrică a Copilului (North Eastern Health Board's Child Psychiatry Service) . Aici se găsesc strategii pentru investigarea bullying-ului.
- [Training Sources \(Surse de instruire\)](#)
Site-ul web Stop Bullying conține numeroase resurse pentru a reduce bullying-ul, cyberbullying-ul și hărțuirea destinate unui public divers, dar în principal profesorilor.

Perceperea situației inițiale din diferite perspective ale școlii

Odată ce s-au adunat toate informațiile asupra percepției de către elevi, profesori și familii, rezultatele percepției de către toate grupurile trebuie să le fie prezentate acestora astfel încât acestea să devină conștienți că nu toți percep problema bullying-ul în același fel. Aceasta este o etapă importantă, deoarece fiecare grup - mai ales profesorii și familiile - trebuie să se sensibilizeze la ceea ce se întâmplă în legătură cu bullying-ul și cyber-bullying-ul. Dat fiind faptul că perceperea problemei este mai profundă în cazul copiilor decât al adulților, dacă aceștia din urmă nu sesizează existența fenomenului, ei vor fi mai puțin sensibilizați să acționeze. Pe scurt, trebuie parcurși următorii pași:

- întâlnirea cu grupul de profesori pentru a le prezenta acestora rezultatele celei de-a treia etape și interpretarea cauzelor sau factorilor ce favorizează existența problemei;
- susținerea unor ședințe de pregătire la clasă, cu toți elevii, astfel încât aceștia să poată ajuta la completarea interpretării rezultatelor și identificarea motivelor ce favorizează existența acestui tip de fenomen.
- informarea și sensibilizarea familiilor, făcându-le pe acestea capabile să contribuie la interpretarea rezultatelor și la identificarea factorilor de risc.

Site-uri web

- [A comparison of perceptions of students, parents and school Personnel regarding bullying behavior \(Comparație între percepțiilor elevilor, părinților și personalului școlii în ceea ce privește comportamentul de bullying\)](#)
Un exemplu pentru cât de similare și de diferite pot fi percepțiile celor implicați.
- [Training Sources \(Surse de instruire\)](#)
Site-ul web Stop Bullying este, de asemenea, util în cadrul acestui pas.

Prioritizarea direcțiilor de acțiune preventivă

Odată ce comunitatea educațională a devenit conștientă de problemă, mai ales profesorii, se va decide care dintre aspecte trebuie tratate rapid și care dintre ele pot fi amânate. În acest sens, este important să se înceapă cu referirea la rezultatele obținute în faza anterioară și apoi să se înceapă cu acele aspecte pe care majoritatea grupurilor țintă le consideră necesare și să se încorporeze treptat și alte direcții de acțiune care, deși sunt importante, nu sunt percepute ca atare. În consecință,

- Se introduc acțiuni și activități privitoare la aspectele asupra cărora s-a căzut de acord de către diferitele grupuri implicate.
- Se includ, în mod treptat, alte direcții de acțiune cum ar fi cea emoțională, educativă sau educație socio-morală.

Manuale online

- [European Strategy to Prevent and Tackle School Bullying \(Strategia europeană de prevenire și eradicare a bullying-ului în școală\)](#)
Acest raport prezintă cea mai bună modalitate de a aborda bullying-ul după analizarea situației în opt țări în cadrul Proiectului 'Nu mi-e frică'.
- [Taking action against cyberbullying \(Luare de atitudine împotriva cyber-bullying-ului\)](#)
Acesta este un manual de instruire privitor la una din formele emergente de bullying - cyberbullying - și care probabil ar trebui să fie o prioritate pentru intervenție. Acesta este un produs obținut în cadrul proiectului CyberTraining.

Stabilirea programelor pentru elevii în situație de risc

În afara acțiunii preventive, este necesară implementarea programelor de lucru cu elevii care nu sunt direct implicați în bullying, dar care riscă să devină implicați. În acest sens, este necesar să se fi pregătit programe sau activități destinate elevilor care, din cauza comportamentului lor sau situației lor personale, ar putea să riște implicarea în activitățile de bullying sau cyber-bullying fie ca agresori, fie ca victime. Pașii de urmat sunt:

- identificarea unui băiat sau a unei fete în situație de risc;
- identificarea motivelor pentru care acesta/aceasta este în situație de risc;
- căutarea programului sau a acțiunii adecvate și a profesorului care o va desfășura;
- desfășurarea programului cu o dată limită exactă, pentru evitarea permanentizării acesteia.

Site-uri web

- [Who is at risk \(Cine este în situație de risc\)](#)
Stopbullying.gov este un site web ce tratează tema abordării bullying-ului. O secțiune este dedicată elevilor în situație de risc.
- [Many hands make light work \(Mai multe mâini fac lumina să se raspândească\)](#)
Exemplul unei soluții de succes pentru o situație de bullying.
- [Cyberbullying and School Success \(Cyberbullying-ul și succesul școlar\)](#)
O publicație de pe Portalul School Safety Net despre relația dintre cyber-bullying și profilele școlare de succes.

Implementarea programelor de intervenție directă

Deși majoritatea prestației generale a profesorilor trebuie să fie preventivă, întreaga școală trebuie să fie pregătită să abordeze potențiale episoade de bullying. Intervențiile vor fi necesare atât cu agresorii cât și cu victimele. În acest scop, este preferabil ca profesorii să aibă cunoștințe despre programele dedicate acestui tip de elevi, deoarece cu cât este identificată mai repede problema, cu atât mai repede se va acționa. Pașii de urmat sunt:

- planificarea unei bănci de resurse în legătură cu elevii direct implicați;
- identificarea unui băiat sau a unei fete în situație de risc;
- identificarea motivelor pentru care acesta/aceasta este în situație de risc;
- căutarea programului sau a acțiunii adecvate și a profesorului care o va desfășura;
- desfășurarea programului cu o dată limită exactă, pentru evitarea permanentizării acesteia.

Publicație online

- [How the Method of Shared Concern works \(Cum funcționează metoda preocupării împărtășite\)](#)
Sinteză a profesorului Rygby pentru a ajuta evoluția programului Shared Concern desfășurat de către Pikas.

Proiectarea sau selectarea protocoalelor de acțiune

Pentru a se stabili protocoalele de acțiune este necesar să se clarifice responsabilitățile fiecăruia dintre educatori și pașii de urmat pentru fiecare caz de bullying în parte. Deși nu se întâmplă prea des, în unele locuri administrația educațională este aceea care furnizează un anumit protocol. În acest caz, este important ca toți profesorii să fie familiarizați cu protocolul în cauză. Totuși, unde protocolul nu este oferit, este important ca toate cadrele didactice să reflecteze asupra procedurii de urmat ulterior depistării unui episod de bullying. Pașii de urmat sunt:

- revizuirea posibilității apariției unui episod de bullying în zonă;
- în cazul în care acesta există, se va face analiza și popularizarea existenței sale către profesori. Este foarte recomandată derularea unei simulări;
- în cazul în care acest fel de protocol nu există, se va căuta printre protocoalele existente, se va alege dintre acestea unul care să fie considerat cel mai potrivit sau să se schițeze un alt protocol plecându-se de la cele existente. Se va analiza protocolul final și se va populariza acesta pentru toți profesorii. Și în acest caz este foarte recomandată derularea unei simulări.

Publicație online

- [Model Protocol for Bullying in DuPage County Schools \(Model de protocol pentru cazurile de bullying - DuPage County Schools\)](#)
O bună resursă pentru proiectarea propriului protocol care să fie inclus în Manualul de bune practici al acestei regiuni din America.

Evaluarea proceselor și rezultatelor și stabilirea propunerilor de îmbunătățire

Prevenția și intervenția sunt importante, dar ele trebuie evaluate pentru a oferi indicatori ai eficienței lor și pentru a găsi căi de îmbunătățire. Este esențială ca directorii să ajute comunitatea educațională să planifice sistemul de evaluare a acțiunilor pentru a se stabili dacă acestea au servit la atingerea obiectivelor planificate în ceea ce privește prevenția, acțiunea legată de copiii amenințați sau intervenția în cazul copiilor implicați în bullying (victime sau agresori). Evaluarea, deși practică la sfârșitul procesului, trebuie proiectată încă de la început. Principalul scop metodologic trebuie să fie urmărirea principiilor de practică bazate pe dovezi. Este de dorit ca evaluarea să fie făcută cu instrumente validate anterior desfășurării intervenției, în mijlocul elevilor care vor desfășura intervenția (cunoscuți sub denumirea de "grup experimental") și între elevi care nu vor desfășura intervenția (numiți "grup de control").

În cele din urmă, deși nu este întotdeauna posibil pentru profesori, instrumentul trebuie, de asemenea, validat după intervenție. Scopul acestei acțiuni este să se determine schimbările care intervin ca urmare a programului de intervenție. În cazul în care validarea nu este posibilă, este important să se obțină orice fel de validare de la profesorii și elevii implicați. Pașii de urmat sunt:

- validarea fezabilității unui proiect experimental de evaluare;
- alegerea, anterior desfășurării intervenției, a instrumentelor ce urmează să fie utilizate (ar fi bine să fie aceleași instrumente ca în faza trei);
- definirea grupului țintă căruii ele i se vor adresa: elevi, profesori și familii;
- desemnarea condițiilor colectării datelor: individual sau colectiv, anonim sau nu;
- codificarea și sintetizarea informațiilor furnizate de diferitele surse de informație, comparându-le cu rezultatele anterioare și cu grupul de control (în caz că acesta există);
- analizarea rezultatelor în scopul îmbunătățirii intervenției în cadrul acțiunilor viitoare.

Punlicație online

- [What Works for Bullying Programs \(Ce funcționează în cadrul programelor contra bullying-ului\)](#)
Un scurt material de cercetare publicat în 2013 și în care se atrage atenția asupra lecțiilor acumulate în urma evaluărilor experimentale ale programelor și intervențiilor.

Publicarea și diseminarea experienței

Orice inițiativă poate să fie o bună resursă pentru alți profesori. Totuși, în multe cazuri, bunele practici în predare cad în uitare sau în anecdotic. Este așadar important ca toate experiențele să fie povestite și publicate spre beneficiul celorlalți colegi.

Pașii de urmat sunt:

- înregistrarea - în scris - a tuturor deciziilor ce sunt luate pe parcursul programului și motivele luării acestora;
- căutarea potențialilor cititori care s-ar putea să fie interesați de experiență;
- identificarea unei reviste sau website care să permită publicarea experienței și care să aibă un mare număr de cititori potențiali;
- scrierea unui memorandum care să respecte condițiile revistei sau ale website-ului.

Este, de asemenea, recomandabil să se publice materialele și înregistrările video folosite în timpul programului, astfel încât acestea să fie disponibile pentru alți profesori. În această privință, este important să se aibă în vedere că dacă se intenționează publicarea ședințelor cu elevii, trebuie cerută permisiunea părinților sau a tutorilor legali.